

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

4/2014. (I. 30.) AB határozat	a Kúria Mfv.II.10.553/2012/6. és Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	84
3003/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	98
3004/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	101
3005/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	103
3006/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	106
3007/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	107
3008/2014. (I. 31.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	109
3009/2014. (I. 31.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	111

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 4/2014. (I. 30.) AB HATÁROZATA

a Kúria Mfv.II.10.553/2012/6. és Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz alapján – *Dr. Szalay Péter, Dr. Bragyova András és Dr. Lévy Miklós* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *Dr. Balsai István, Dr. Dienes-Oehm Egon, Dr. Juhász Imre, Dr. Lenkócs Barnabás, Dr. Salamon László és Dr. Pokol Béla* különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mfv.II.10.553/2012/6. számú, illetve Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletei alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó 2012. december 4-én érkezett alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.II.10.553/2012/6. számú ítéletét, majd a 2013. április 19-én érkezett beadványában a Kúria Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletét támadta, és kérte azok megsemmisítését. Álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény 26. cikkében foglalt bírói függetlenséggel.
- [2] 1. Az indítványozó a Szegedi Törvényszék (korábbi nevén Csongrád Megyei Bíróság, a továbbiakban munkáltató bíróság) hivatásos bírója. A munkáltató bíróság elnöke 2011. október 17-étől további intézkedésig mentesítette az indítványozót a bírói, tanácselnöki munkavégzési kötelezettsége alól, és megállapította, hogy a mentesítés időtartamára illetménye további intézkedésig változatlanul megilleti. 2011. december 7-én kelt intézkedésével többirányú munkafeladat elvégzésére hívta fel az indítványozót otthondolgozás keretén belül, amely kötelezettségének ő eleget is tett. Ezt követően a Szegedi Nyomozó Ügyészség 2011. december 23-án az indítványozót őrizetbe vette, majd 2011. december 26-án a Kecskeméti Városi Bíróság elrendelte előzetes letartóztatását. 2011. december 27-én az indítványozó számláján jóváírásra került 2011. december 1-től december 31-ig elszámolt nettó 475 378 forint illetmény.
- [3] A munkáltató bíróság 2012. január 13-án kelt intézkedésével megállapította, hogy 2011. december 23-ától az indítványozó saját érdekkörében felmerülő okból nem tudja teljesíteni munkavégzési kötelezettségét, így a munkáltatónak a munkavégzési kötelezettség alól mentesítő rendelkezése 2011. december 23-án hatályát veszítette. Közölte azt is, hogy az indítványozót 2011. december 23-ától kezdődően bírói illetménye nem illeti meg tényleges munkavégzés és mentesülési körülmény hiányában. A munkáltató bíróság ezzel egy időben 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólításában kötelezte az indítványozót a jogalap nélkül kifizetett illetmény visszafizetése címén 110 749 forint és 2011. december 27-étől járó késedelmi kamata megfizetésére.
- [4] Az Elsőfokú Szolgálati Bíróság az indítványozót Budapest SZF.7/24/2011. számú, 2012. január 16-ai keltezésű határozatával bírói tisztségéből felfüggesztette, továbbá magát a fegyelmi eljárást is felfüggesztette a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A határozat indokolása rögzítette azt is, hogy a szolgálati bíróság álláspontja szerint az előzetes letartóztatás ténye alapján eljárás alá vont bírónak illetmény nem jár, ezért a bírói illetmény

legfeljebb 50%-ának négy hétre történő visszatartására vonatkozó rendelkezés alkalmazásáról nem kellett döntenie. Az indokolás ezen része ellen az indítványozó fellebbezéssel élt. A Másodfokú Szolgálati Bíróság a 2012. március 21-én kelt, Szf.F.III/2/2012/4. számú határozatával a támadott megállapítást megváltoztatva kimondta, hogy az indítványozót a bírói tisztségből történt felfüggesztése időtartamára megilleti a bírói illetménye.

- [5] Az indítványozó előzetes letartóztatását eközben a Kecskeméti Törvényszék 2012. január 23-án megszüntette és házi őrizetét rendelte el január 26-áig, majd azt – több döntéssel – meghosszabbította 2012. július 26-ig. A Szegedi Nyomozó Ügyészség a 2012. június 13-ai határozatával az indítványozó házi őrizetét megszüntette.
- [6] Az indítványozó számára 2012 januárjától nem számfejtettek és nem utaltak át illetményt, ezért ő 2012. február 1-jén keresetet nyújtott be a Szegedi Munkaügyi Bíróságon. A Szegedi Ítéletábróla kizárási ok bejelentését követően az eljárás lefolytatására a Gyulai Munkaügyi Bíróságot, illetve az esetleges másodfokú eljárásra a Gyulai Törvényszéket jelölte ki. Az indítványozó módosított kereseti kérelmében a fizetési felszólítás hatályon kívül helyezését, és 2012. január 1-jétől február 29-éig tartó időszakra illetménye késedelmi kamattal növelt összegű megfizetését, továbbá annak megállapítását kérte, hogy bírói tisztségből való felfüggesztése idejére részére jár az illetmény.
- [7] A Gyulai Munkaügyi Bíróság a 2012. március 20-án kelt részítéletével a munkáltató bíróság fizetési felszólítását a marasztalási összeg tekintetében 39 016 forintra leszállította, továbbá arra kötelezte, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az indítványozónak 2012. január 1-jétől február 29-éig tartó időszak vonatkozásában 724 460 forint illetményt. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a munkáltató felé megvalósuló szolgáltatásnak, tágabb értelemben véve munkavégzésnek részét képezi a bíró ügynevezett más kereső tevékenységtől való tartózkodási kötelezettsége. A bíró a tisztségből való felfüggesztés időszakában is bíró, így munkavégzéssel járó önálló tevékenységet nem végezhet.
- [8] A Gyulai Munkaügyi Bíróság azért hozott részítéletet, mert a per tárgyalását a 2012. január 16-tól február 29-ig tartó elszámolási időszakra vonatkozó igény 50%-a kérdésében felfüggesztette. A felfüggesztést azzal indokolta, hogy az Elsőfokú Szolgálati Bíróság fegyelmi határozatának megtámadása folytán várható újabb fegyelmi határozat az illetmény-visszatartás alá vonható illetmény 50%-át illetően a 2012. január 16-ától kezdődő időszak előkérdését képezheti.
- [9] A Gyulai Törvényszék az elsőfokú bíróság részítélete ellen benyújtott fellebbezéseket elbírálvá 3.Mf.25.371/2012/7. számú részítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a munkáltató bíróság fizetési felszólítását teljes egészében hatályon kívül helyezte. A munkáltató bíróságot terhelő marasztalás összegét – az indítványozónak a 2012. április és május havi illetményekre vonatkozó keresetfelemelését alaposnak találva – 724 460 forintról 2 354 495 forintra felemelte. Ítélete indokolásában a Gyulai Törvényszék arra következtetett, hogy a munkáltató bíróság 2011. október 12-én kelt intézkedésével 2011. október 17-étől mentesítette az indítványozót a munkavégzési kötelezettség alól, és az őrizetbe vétel, illetve az előzetes letartóztatás önmagában ezen intézkedés hatályát nem szüntette meg. Erre figyelemmel a 2011. december hónapra járó illetmény megillette az indítványozót, a visszafizetésre vonatkozó fizetési felszólításnak nem volt alapja, így azt hatályon kívül helyezte. A bírói tisztségből való január 16-ai felfüggesztés visszaható hatállyal nem bírt, így a felperes 2012. január 1-jétől 15-ig a teljes illetményére, 2012. január 16-ától pedig a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban Bjt.) 118. § (1) bekezdése alapján volt jogosult a felfüggesztés időszakára a teljes illetményre. Mindezek alapján jogosultnak tartotta az indítványozót a másodfokú határozat meghozataláig esedékes illetményekre is.
- [10] A jogerős részítélet ellen a munkáltató bíróság terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben előadta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: régi Bjt.) 73. § (4) bekezdését, illetve az azzal azonos tartalmú Bjt. 118. § (2) bekezdését, ezért téves jogi álláspontra helyezkedtek, így érdemi döntésük jogsértő. A Bjt. vitatott előírása alapján nem jár illetmény a felfüggesztés időtartamának azon részére, amelyre a bíró akkor sem kapna illetményt, ha a felfüggesztésre nem került volna sor.
- [11] A munkáltató bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy az egyes büntetőjogi kényszerintézkedések és azok időtartama miért nem tartozik a Bjt. 118. § (2) bekezdése alkalmazási körébe, a Gyulai Törvényszék pedig a felhívott jogszabály alkalmazhatósága kérdését nem is érintette, határozata indokolást e vonatkozásban nem tartalmaz. Fenntartotta azon álláspontját, miszerint, ha a büntetőjogi kényszerintézkedésekkel érintett bíró munkajogi értelemben az ő érdekkörében felmerülő okból nem végezhet munkát, munkajogi értelemben véve az őt terhelő szolgáltatást nem nyújtott, munkavégzés hiányában illetmény, azaz

- ellenszolgáltatás nem illeti meg. A büntetőjogi kényszerintézkedés ténye olyan körülmény, amely a felfüggesztésre tekintet nélkül kizárja az illetmény fizetését, összhangban a Bjt. 118. § (2) bekezdésével.
- [12] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta a következő indokolás szerint. Mind a régi Bjt., mind a Bjt. rögzíti azt, hogy a bírák jogviszonyában mely általános munkajogi rendelkezések alkalmazandók. 2011. október 12-én a munkáltató bíróság a bírói jogviszonyban is alkalmazandó, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 107. §-ának *h*) pontja alapján mentesítette az indítványozót további intézkedésig a munkavégzési kötelezettség alól. Az indítványozó ekkor nem állt büntetőjogi kényszerintézkedés alatt, munkára képes állapotban volt, és a munkáltatója ehhez képest dönthetett akként, hogy munkaerejét időszakosan otthondolgozás keretén belül igénybe veheti. 2011. december 23-án azonban az indítványozó őrizetbe vételére, majd december 26-án előzetes letartóztatására került sor, erre tekintettel a munkáltató bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy ennek szükségszerű következményeként lehetetlenné vált, hogy az indítványozó a szolgálati jogviszonya lényegi elemét képező kötelezettségének megfelelően a munkáltató rendelkezésére álljon. Ebből következően ettől az időponttól az indítványozó tényszerűen nem a munkáltató mentesítése alapján nem végzett munkát, hanem a személyével összefüggő körülményre figyelemmel nem volt képes a munkavégzésre, a munkáltató bíróság erre irányuló szándéka esetén sem lehetett volna az indítványozót munkafeladattal megbízni.
- [13] Az indítványozó munkavégzés alóli mentesülésének jogcíme megváltozott, az új jogcím a régi Mt. 107. § *g*) pontja, illetve a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban Mt.) 55. § (1) bekezdés *j*) pont második fordulata.
- [14] A bírák jogviszonyában a régi Bjt. alkalmazni rendeli a régi Mt. 151. § (2) bekezdését, illetve az Mt. 146. § (3) bekezdése *a*)–*c*) és *e*) pontját. E jogszabályi rendelkezések tartalmazzák azokat az eseteket, amikor a munkavállalót munkavégzés hiányában is távolléti díj illeti meg. A régi Mt. és az Mt. hivatkozott szabályai szerint nem jár távolléti díj arra az esetre, ha a munkavállaló elháríthatatlan ok miatt nem tud a munkahelyén megjelenni. Ennek megfelelően 2011. december 23-ától az indítványozó saját érdekkörében felmerülő okból nem tudott munkát végezni a munkáltató bíróságnál (vele szemben büntetőjogi kényszerintézkedést alkalmaztak), ezen igazolt távollét esetére azonban a törvény szerint a munkáltatónak nem kellett illetményt fizetnie, az ilyen igénynek tehát nincs jogszabályi alapja.
- [15] A Kúria indokolása szerint azt kellett elsődlegesen vizsgálni, hogy a Bjt. 118. § (2) bekezdése alapján a felfüggesztés tényétől függetlenül az adott időszakra megilleti-e az indítványozót illetmény vagy sem. A Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel az indítványozót a vele szemben alkalmazott büntetőjogi kényszerintézkedéssel összefüggően munkavégzés hiányában 2011. december 23-át követően folyamatosan nem illette meg illetmény, így ebből a szempontból nem a bírói tisztségből való felfüggesztésnek volt jelentősége, hanem a kizáró körülmény fennállásának. A Kúria ezért a jogerős részítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság részítéletét pedig megváltoztatta, és a fizetési felszólításban megjelölt marasztalási összeget 91 241 forintra szállította le.
- [16] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-a szerinti panaszában a Kúria ítéletének megsemmisítését, mert a bírósági ítélet állítása szerint sérti az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenséget. A bírói függetlenség magában hordozza az ítélkező bíró, a bírósági szervezet és a hivatásos bíró személyes függetlenségét. A hivatásos bíró személyes függetlenségének egyik biztosítója a bírói tisztséghez méltó javadalmazás, amely tulajdonképpen a bíró gazdasági függetlenségét jelenti. A bírói gazdasági függetlenséget hivatott biztosítani a Bjt. 118. §-a is. Az indítványozó állítása szerint a Kúriának a Bjt. 118. §-ában biztosított garanciális szabályaival összefüggő jogértelmezése a bírói függetlenség sérelmét eredményezi, ezért alaptörvény-ellenes.
- [17] Az indítványozó további állítása szerint a bírói függetlenség részét képező elmozdíthatatlanság szabályai is sérültek, mivel a Kúria ítélete egy olyan helyzetet idéz elő, amely őt akarata ellenére egy olyan döntésre kényszeríti, ami az elmozdíthatóságához vezet. Az összeférhetlenségi előírások következtében ugyanis a felfüggesztés ideje alatt sem végezhet más kereső tevékenységet, hiszen jogviszonya fennáll.
- [18] 2. A Gyulai Munkaügyi Bíróság – ismerve a Másodfokú Szolgálati Bíróság határozatát – 3.M.129/2012/6. számú ítéletével döntött a részítélettel el nem bírált, illetve időközben az indítványozó által a 2012. március havi illetménye vonatkozásában felemelt kereseti kérelemről. Ebben a részítélettel lényegében megegyező jogi következtetésre jutott, és kötelezte a munkáltató bíróságot 1 284 270 forint összegű illetmény és az utána járó késedelmi kamat megfizetésére. A munkáltató bíróság fellebbezése, valamint az indítványozó csatlakozó

fellebbezése és keresetfelemelése nyomán másodfokon a Gyulai Törvényszék járt el. A Gyulai Törvényszék 3.Mf.25.460/2012/7. számú ítéletével a munkáltató bíróságot terhelő marasztalás összegét az időközben esedékkéssé vált igényrészsel növelve 1 578 288 forintban állapította meg, továbbá a késedelmi kamat megfizetésének kezdő dátumát is megváltoztatta havi bontások előírásával. Jogi érvelése a részítélet felülbírlata során kialakított álláspontjával megegyezett.

- [19] A jogerős ítélet ellen a munkáltató bíróság élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyet a Kúria szintén alaposnak talált. A Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletével a Gyulai Törvényszék 3.Mf.25.460/2012/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a Gyulai Munkaügyi Bíróság 3.M.129/2012/6. számú ítéletét pedig megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [20] Az indítványozó a Kúria Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítélete ellen szintén az Alkotmánybírósághoz fordult, és korábbi indokolása alapján kérte annak is a megsemmisítését.
- [21] 3. A Gyulai Munkaügyi Bíróság 3.M.129/2012/23. számú végzésével a Kúria 2012. október 10. napján kelt Mfv.II.10.553/2012/6. számú ítéletének végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette. A Gyulai Munkaügyi Bíróság jogutódjaként eljáró Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.129/2012/29. számú végzésével a Kúria 2013. február 13. napján kelt Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletének végrehajtását szintén felfüggesztette az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig.
- [22] 4. Tekintettel a jogvita tárgyára és a jogvitában résztvevő felek személyének azonosságára, továbbá arra, hogy a két kúriai ítélet azonos ügyből kifolyólag ugyanazt az alkotmányjogi kérdést érinti, az Alkotmánybíróság a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességének vizsgálatát egy ügyszám alatt, egy eljárásban folytatta le.
- [23] Az Alkotmánybíróság az eljárása során megkereste a közigazgatási és igazságügyi minisztert.

II.

- [24] Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírakat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

- [25] A Bjt.-nek az alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„117. § (1) Az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsa a bírót tisztségéből felfüggeszti, ha a bírót előzetes letartóztatásba vagy házi őrizetbe helyezték, illetve vele szemben lakhelyelhagyási tilalmat vagy ideiglenes kényszerügykezelést rendeltek el, illetve, ha a szolgálati helyén való jelenléte a tényállás megállapítását gátolná.

(2) A felfüggesztésről hozott határozat ellen az eljárás alá vont bíró és az eljárás kezdeményezője a határozat közlésétől számított 8 napon belül a másodfokú szolgálati bíróságnál fellebbezéssel élhet, amelynek nincs halasztó hatálya. A másodfokú szolgálati bíróság a fellebbezést 8 napon belül elbírálja.

118. § (1) A bírói tisztségéből való felfüggesztés idejére a bírót megilleti az illetménye, amelynek legfeljebb 50 százalékát egy hónapra vissza lehet tartani. A teljes illetményt vissza kell tartani a bírói tisztségéből való felmentés indítványozását kimondó fegyelmi határozat meghozatalától annak jogerőre emelkedéséig. A visszatartásról a szolgálati bíróság tanácsa határoz, határozata ellen nincs helye fellebbezésnek.

(2) Nem jár illetmény a felfüggesztés időtartamának azon részére, amelyre a bíró akkor sem kapna illetményt, ha a felfüggesztésre nem került volna sor.”

III.

- [26] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [27] 1. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [28] Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [29] 1.1 Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Alkotmánybíróság Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó indokolt hivatkozást.
- [30] 1.2. Az indítványozó kifejezetten megjelöli az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében elismert bírói függetlenséget.
- [31] 1.3. Az indítvány tartalmazza a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó indokolást, valamint a határozott kérelmet azok megsemmisítésére.
- [32] 1.4. A panaszt a kúriai ítéletek kézbesítésétől számított 60 napon belül terjesztette elő az indítványozó, így az – illetve annak mindkét része – az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben beérkezettnek tekintendő.
- [33] 2. A befogadhatóság tartalmi feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg:
- [34] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [35] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, hiszen a jelen ügyre okot adó jogvitában félként szerepel.
- [36] 2.2. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [37] 2.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen ügy befogadását különösen az első szempont támasztja alá. Az alkotmányjogi panasz ugyanis annak vizsgálatára irányul, hogy a támadott ítéletekben a Kúria olyan jogértelmezést követett-e, amellyel a bírói függetlenséget korlátozta.
- [38] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta és érdemben bírálta el.

IV.

- [39] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [40] 1. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat kezdetén azt vizsgálta meg, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, amely a bírák függetlenségét deklarálja, alapját képezheti-e alkotmányjogi panasz tárgyában lefolytatott eljárásnak.
- [41] Az Abtv. mind a 26. §-ban, mind a 27. §-ban szabályozott az alkotmányjogi panaszok esetében azt a feltételt írja elő, hogy az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére kell hivatkoznia.

- [42] Az Abtv. szövege szándékosan használja ezt a tágabb értelmű megfogalmazást, lehetővé téve ezáltal, hogy az alkotmányjogi panaszt benyújtók az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című részében található alapjogokon túl hatályos alkotmányunk olyan rendelkezéseire is alapíthassák beadványaikat, amelyek számukra valamilyen egyéb jogot biztosítanak. A jogalkotó ezen szándékát erősíti az Abtv. javaslatához fűzött indokolás azon része is, amely szerint „[f]ontos, hogy a panaszt továbbra se csak »alapjogsérelem« esetén lehessen benyújtani, de egyéni jogvédelmi intézmény mivoltából kifolyólag bármely alaptörvényi rendelkezésre alapozva sem, hanem az »Alaptörvényben biztosított jogok« sérelme esetén lehessen az AB-hoz fordulni.”
- [43] A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája. A független igazságszolgáltatás pedig a jogállami működés egyik fundamentuma. A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is.
- [44] Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy alkotmányjogi panaszban hivatkozni lehet a bírói függetlenségre, vagyis az Alaptörvény azon rendelkezésére, amely személy szerint a bírák számára biztosít egyes jogokat.
- [46] 2. Az Alkotmánybíróság ezután azt vizsgálta, hogy a bírákat megillető javadalmazás részét képezi-e az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében rögzített bírói függetlenségnek.
- [47] A bírói függetlenség a bírói tisztséget viselő személy vonatkozásában két síkon értelmezhető, egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent.
- [48] A szakmai függetlenség azt garantálja, hogy a bírót ne lehessen ítélezési tevékenysége során közvetlenül befolyásolni. Maga az Alaptörvény deklarálja ezen garancia érvényesülése érdekében a 26. cikk (1) bekezdés további részében, hogy a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve és ítélezési tevékenységükben nem utasíthatók.
- [49] A személyi függetlenség pedig azt a több összetevőből álló független közjogi státust jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti.
- [50] Az Alaptörvény a bírák jogállását érintő részletes rendelkezések megállapítását sarkalatos törvényre bízta. Ennek megfelelően a Bjt. tartalmazza a bírák jogállásával összefüggő szabályokat. A 33/2012. (VII. 17.) AB határozatában ezzel összefüggésben a következőket állapította meg: „A bírói függetlenség egyedi aspektusában kiemelkedő szerepe van a Bjt.-nek, amely a bírói szolgálati jogviszony szabályozásában hivatott biztosítani a befolyásmentes ítékezéshez szükséges státusbeli szabadságot a bíró számára. A bírói függetlenséggel összefüggésben megállapítható, hogy a bírói szolgálati jogviszonyok stabilitásának biztosítása olyan, az Alaptörvényből folyó követelmény, amely más jogviszonyokhoz képest is többlet garanciákat igényel. Ilyen garanciális jelentőséggel bíró elemnek minősül az, hogy sarkalatos törvény határozza meg a bírói jogviszony megszűnésének okait, a hivatás gyakorlásának időtartamát, azt a felső korhatárt, amelyen belül a bírák elmozdíthatatlanok; szolgálati jogviszonyuk megszüntetésére – egyetértésük hiányában – csak kivételesen (súlyos fegyelmi vétség, bűncselekmény elkövetése, a hivatás gyakorlására való alkalmatlanná válás esetén) van mód.” (Indokolás [84])
- [51] A bírák javadalmazásáról szintén a Bjt. rendelkezik. A 35. § (4) bekezdése szerint a bírót hivatása méltóságának és felelőssége súlyának megfelelő, függetlenségét biztosító javadalmazás illeti meg. Ez a szabály túlmutat a méltányos díjazáshoz való jogot megjelenítő olyan rendelkezéseken, amelyek az egyes munkavégzéssel járó jogviszonyok esetében a minimumszabályokat képezik. A bírói javadalmazás a Bjt. értelmében a méltányos díjazáson túl a függetlenséget is hivatott biztosítani. A megfelelő javadalmazás biztosítását, törvényi deklarációját a bírákra vonatkozó szigorú összeférhetetlenségi szabályok is indokolják. A bíró megfelelő minőségű, befolyásmentes ítélező tevékenységében meghatározó jelentősége van az anyagi elismerésének.
- [52] Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának CM/Rec(2010)12 számú, a bírákról: függetlenség, hatékonyság és felelősség című ajánlása 53–55., a bírák javadalmazásáról szóló pontjaiban szintén a függetlenség egyik garanciájaként tekint a megfelelő javadalmazásra.
- [53] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján azt állapította meg, hogy a bírákat megillető javadalmazás a bírói függetlenség részét, annak egyik elemét képezi.

- [54] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a Bjt. 117–118. §-aival összefüggésbe hozható-e az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, a bírói függetlenségnek az Alaptörvényben rögzített szabálya.
- [55] A bírákat megillető javadalmazásról a fegyelmi felelősség körében is rendelkezik a Bjt., amikor a 118. § (1) bekezdés első mondatának első fordulatában főszabályként írja elő, hogy a bírót a felfüggesztés idejére is megilleti az illetménye. A főszabálytól eltérően az illetmény legfeljebb 50 százalékát maximum egy hónap időtartamra vissza lehet tartani. A 118. § (2) bekezdése szerint nem jár illetmény a felfüggesztés időtartamának azon részére, amelyre a bíró akkor sem kapna illetményt, ha a felfüggesztésre nem került volna sor. Ez a szabályozás is a bírákat megillető javadalmazásról szól, tehát összefüggésben áll a bírói függetlenséggel.
- [56] A bírót a Bjt. 117. § (1) bekezdése szerint akkor függeszti fel az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsa, ha „előzetes letartóztatásba vagy házi őrizetbe helyezték, illetve vele szemben lakhelyelhagyási tilalmat vagy ideiglenes kényszergyógykezelést rendeltek el, illetve, ha a szolgálati helyén való jelenléte a tényállás megállapítását gátolná.”
- [57] A Bjt. 106. § (4) bekezdése pedig azt írja elő, hogy ha a bíróval szemben büntetőeljárás indul, a fegyelmi eljárást meg kell indítani.
- [58] A közigazgatási és igazságügyi miniszter az Alkotmánybíróság végzésére – amelyben a fenti szakaszok megalkotásával összefüggő jogalkotói szándékról kért tájékoztatást – adott válaszában azt emelte ki, hogy a Bjt. 117. § (1) bekezdése, valamint a 118. § (1) és (2) bekezdése együtt értelmezhető. Leszögezte, hogy a Bjt. 117. § (1) bekezdése szerint felfüggesztésre kizárólag olyan esetekben, olyan feltételek fennállása esetén kerül – mégpedig kötelezően – sor, amely feltételek önmagukban hordozzák, hogy a bíró annak következtében munkát végezni nem tud. Ezt követően pedig rámutatott, hogy a Bjt. ennek a körülménynek az ismeretében rögzíti, hogy a felfüggesztés idejére megilleti az illetmény a bírót; a Bjt. 118. § (2) bekezdése pedig ehhez képest egy kiegészítő szabályt tartalmaz, amely nem üresítheti ki a főszabályt.
- [59] A közigazgatási és igazságügyi miniszter az Mt. rendelkezéseinek alkalmazásával összefüggésben felhívta a figyelmet arra is, hogy azokat a Bjt.-ben nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni. Az indítvánnyal érintett jogszabályi környezettel összefüggésben pedig arra mutatott rá, hogy az Mt. rendelkezései annak szem előtt tartásával alkalmazhatók, hogy a Bjt. 118. § (2) bekezdésének alkalmazása nem vezethet a Bjt. 118. § (1) bekezdése kiüresítésére.
- [60] 4. Az Alkotmánybíróság a jogszabályok értelmezése és a miniszter nyilatkozatából megismert jogalkotói szándék alapján a következőket állapította meg.
- [61] Amennyiben egy bíróval szemben büntetőeljárás indul, és előzetes letartóztatásba helyezik, akkor a fegyelmi eljárást meg kell indítani ellene és bírói tiszttségéből fel kell függeszteni. A felfüggesztés idejére az illetménye főszabály szerint jár részére. A Bjt. 118. § (2) bekezdése az (1) bekezdés mellett egy kiegészítő szabályt tartalmaz. Nem lehet azonban a kiegészítő szabálynak olyan értelmet tulajdonítani, amely alapján a főszabály kiüresedik.
- [62] Az alkotmányjogi panasz alapján jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó adott helyzetében a bírói függetlenséggel összeegyeztethető-e a kúriai ítéletek jogértelmezése, eltekintve a bírói tisztsegből való felfüggesztés okától és annak büntetőjogi következményeitől.
- [63] Az indítványozó büntetőjogi felelősségéről az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság fog a hatályos büntető eljárási törvényben foglalt bizonyítási eljárás lefolytatását követően döntést hozni.
- [64] Jelen eljárásnak és az annak alapjául szolgáló kúriai ítéleteknek azonban nem ez képezte tárgyát.
- [65] A támadott ítéletek felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Kúria kiüresítette a Bjt. 118. § (1) bekezdésében foglalt főszabályt, amikor elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a Bjt. 118. § (2) bekezdése alapján a felfüggesztés tényétől függetlenül az adott időszakra megilleti-e az indítványozót az illetménye, és az Mt.-re utalva úgy döntött, hogy miután az indítványozó saját érdekkörében felmerülő okból nem tudott munkát végezni a munkáltató bíróságnál (hiszen vele szemben büntetőjogi kényszerintézkedést alkalmaztak), ezen igazolt távollét esetére a törvény szerint a munkáltató bíróságnak nem kell illetményt fizetnie, és az ilyen igénynek nincs jogszabályi alapja.
- [66] Az eljáró bíróság ennél fogva az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenséget korlátozta a döntéseivel, amikor az indítványozó bíró részére nem ítélte meg illetményét. A bírói függetlenség alaptörvény-ellenes korlátozását képező bírói jogértelmezés pedig a támadott ítéletek lényegi elemét képezte; az alaptörvény-ellenesség a tárgybéli bírói döntéseket érdemben befolyásolta.

- [67] A jogalkotó az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz intézményének megalkotásával létrehozta az Alkotmánybíróság számára a hatáskört az Alaptörvényben biztosított jogot sértő, egyedi ügyben hozott bírói döntések megsemmisítésére.
- [68] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria Mfv.II.10.553/2012/6. számú, illetve Mfv.I.10.692/2012/5. számú ítéletei alaptörvény-ellenesen korlátozták a bírói függetlenséget, ezért az ítéleteket az Abtv. 43. § (1) bekezdésének megfelelően megsemmisítette.
- [69] Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [70] Egyetértek a többségi döntés érdemével, azonban a határozat indokolását szükségesnek tartom az alábbiakkal kiegészíteni.
- [71] 1. Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése értelmében „Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.” Az Alaptörvény ezen rendelkezése nem a történeti alkotmány egészének, hanem a történeti alkotmány *vívmányainak* a figyelembevételét hangsúlyozza. Azt, hogy mely jogszabály, vagy egy jogszabály mely része tartozik a történeti alkotmány vívmányai közé, az Alkotmánybíróságnak ügyenként kell megvizsgálnia és eldöntenie.
- [72] Álláspontom szerint a *bírói függetlenség* jogintézménye a jogállami feltételeknek megfelelő igazságszolgáltatás alappillére, amelyet a civilizált, fejlett jogállamok többsége kifejezetten törvényben vagy alkotmányban garantál is. Egybecseng ezzel az is, hogy a bírói függetlenséget több nemzetközi norma deklarálja és védelem alá is helyezi (így például a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmánya, az ENSZ Alapelvei a Bíróságok Függetlenségéről, az Európa Tanács ajánlása a Bírák Függetlenségéről és Szerepéről és az Európai Karta a bírák jogállásáról). Európában a bírói függetlenség tartalmát sok tekintetben kitölti az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga is.
- [73] Álláspontom szerint mindezek alapján a történeti alkotmány vívmányának kell tekinteni azokat a szabályokat, amelyek a bírói függetlenség jogintézményét hazánkban bevezették, illetve szabályozták. Ilyen szabály volt a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvénycikk, amely elsőként iktatta törvénybe Magyarországon a bírói függetlenség részletes tartalmát és garanciáit. A törvénycikk az igazságszolgáltatás és a közigazgatás elkülönítése mellett kimondta, hogy a hivatásos bírakat az igazságügy-miniszter ellenjegyzése mellett a király nevezi ki (3. §), a törvényesen kinevezett bíró a törvényben meghatározott esetekben és módon kívül hivatalából nem mozdítható el (15. §), áthelyezni pedig – más bírósághoz vagy más hivatalhoz áttenni vagy akár előléptetni – csak a törvényben meghatározott esetekben, ezeken kívül pedig csak saját akaratával lehet (16. §).

- [74] A fenti rendelkezéseken túl a jogalkotó figyelmét már 1869-ben sem kerülte el az, hogy valóban független, befolyásmentes és pártatlan döntés csak olyan bírótól várható, akinek a javadalmazását kizárólag az állam biztosítja és garantálja, továbbá – a megfelelő egzisztenciális feltételek biztosításáért „cserébe” – szinte kizárólag bírói hivatásának ellátására koncentrál, és más kereső tevékenységet lényegében nem folytathat, de arra nem is kényszerül. Ezen elvek, elvárások és garanciák érvényre juttatása érdekében a törvénycikk rögzíti, hogy „[m]inden bíró az állampénztárból húzza fizetését.” (5. §) Ugyanez a § mondja ki, hogy a bírói kar fizetését az állami költségvetésbe „fel kell venni”, mai szóhasználattal kiadási előirányzatként be kell állítani. Nagyon fontos és jelen ügy szempontjából kiemelendő rendelkezése a törvénycikknek az, hogy „a kinevezett bírónak megállapított fizetése le nem szállítható.” Tehát ameddig a bíró hivatalában van, abból nem mozdították el, a kinevezésekor megállapított és az esetleges emelésekkel növelt fizetése illeti meg.
- [75] Az állam által a megfelelő javadalmazásért cserébe elvárt és a valóban független és pártatlan bírói munka érdekében a norma konkrét, a mai szóhasználat szerint részletes összeférhetlenségi szabályokat tartalmazott. Így a kinevezett bíró – egyebek mellett – nem lehetett országgyűlési képviselő, gyakorló ügyvéd, vagy ügynök, nem vállalhatott állami, törvényhatósági, községi hivatalt vagy szolgálatot, nem lehetett tanár vagy tanító, nem folytathatott „kereskedést vagy iparüzletet vagy bármilyen oly foglalkozást, mely a bírói hivatal függetlenségével össze nem fér [...]” (8. §)
- [76] A bírói függetlenség szerves részeként, a bíróság intézményi függetlenségének biztosítása mellett a bíró személyes függetlenségét, befolyástól mentes, objektív és pártatlan döntéshozatalát volt hivatott garantálni az a szabály is, hogy „[a] bíró nem fogadhat el magánosoktól sem nyugpénzt, sem bármilyen néven nevezendő adományt vagy javadalmazást, s ha ilyenre bírói hivatalba lépte előtt nyert jogot: tartozik erről hivatalának elfoglalását megelőzőleg lemondani.” (9. §)
- [77] Álláspontom szerint az 1869. évi IV. törvénycikk a bírói függetlenség, ezen belül a bíróság intézményi függetlensége és a bíró személyes függetlensége tekintetében tartalmazta mindazokat a függetlenségi keretfeltételeket, amelyek biztosítékai voltak a jogintézményből fakadó elvárások tényleges érvényesülésének, így rendelkezett a hatásköri elkülönítésről, a bírósági szervezet garantált költségvetési finanszírozásáról, a bírák megbízatása keletkezésének és megszűnésének módjáról, az összeférhetlenségi szabályokról, a bírák döntési szabadságáról és a jelen ügy szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró gazdasági, egzisztenciális függetlenségükről.
- [78] Összegezve, a határozat indokolásában szükségesnek tartottam volna – az érvanyagot erősítendő – a történeti alkotmány fentiekben ismertetett, a jelen ügygel közvetlen összefüggésbe hozható, máig időtálló vívmányára is hivatkozni.
- [79] 2. Ezen felül szükségesnek tartom az alábbiak figyelembe vételét is:
- [80] 2.1. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szabályozza a bírói függetlenség jogintézményét. Eszerint „[a] bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani.”
- [81] A díjazás és bírói függetlenség közti kapcsolatra utal már egyértelműen a 25. cikk (8) bekezdésében található felhatalmazó szabály is azzal, hogy a bírák jogállására vonatkozó szabályok megalkotása mellett külön nevesíti a bírák javadalmazásának kérdését is, mégpedig a kérdéskör súlyának megfelelően sarkalatos törvényben. („A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény állapítja meg.”)
- [82] A díjazás és a bírói függetlenség közti igen szoros kapcsolatot már teljesen egyértelművé teszi a fenti felhatalmazás alapján megalkotott, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 35. §-ának (4) bekezdése, mely szerint „[a] bírót hivatása méltóságának és felelőssége súlyának megfelelő, függetlenségét biztosító javadalmazás illati meg.”
- [83] A jogalkotó ezzel a szabállyal nemcsak nyilvánvalóvá tette a bírói függetlenség és a javadalmazás igen szoros kapcsolatát, hanem törvénybe is iktatta azt, hogy a bírói függetlenség effektív érvényre juttatásának, megvalósulásának és egyik feltételének tekinti a megfelelő javadalmazás biztosítását. A hatályos magyar jogi szabályozás a bírák megfelelő javadalmazását a bírói függetlenség elválaszthatatlan, immanens részének, a bírói függetlenség érvényre juttatása biztosítékának, egyik zálogának tekinti, és ekként szabályozza.
- [84] 2.2. Lényegesnek tartom azt a kérdést is, hogy a bírói függetlenséget biztosító javadalmazás a kinevezett bírót milyen időtartamra illeti meg. A Bjt. erről ugyan *expressis verbis* nem rendelkezik, de álláspontom szerint nyil-

vánvaló, hogy a Bjt. javadalmazásról szóló, fentebb idézett rendelkezése a „bíró”-n az olyan státuszú személyt érti, akit a törvény alapján kineveztek és szolgálati viszonya fennáll.

- [85] A bírói szolgálati viszony megszűnésének egyes eseteit a Bjt. 89–98. §-ai határozzák meg. A bírói szolgálati viszony egy sajátos állapotát jelenti a bírói tisztségéből való felfüggesztés. (Bjt. 117–118. §-ai) Lényegét tekintve a felfüggesztés egy függő jogi helyzetet teremt. A büntetőeljárásban a bírót is megilleti az ártatlanság védelme, így bűnösnek csak akkor tekinthető, ha erről jogerős bírósági határozat rendelkezik (s ha ebben a jogerős határozatban a bíróval szemben szabadságvesztést, közérdekű munkát, vagy elzárást szabtak ki, illetőleg kényszergyógykezelését rendelték el, úgy a bírót tisztségéből fel kell menteni).
- [86] A felfüggesztés ehhez képest nem jelenti a szolgálati viszony megszűnését, a bíró a felfüggesztés időtartama alatt is szolgálati jogviszonyban áll, így többek között megilleti a Bjt. 2. §-ában szabályozott mentelmi jog, annak felfüggesztéséig, vonatkoznak rá az összeférhetetlenségi szabályok, továbbá a törvényben meghatározottak szerint jár részére a javadalmazása is.
- [87] 3. Végezetül rá kívánok mutatni, hogy álláspontom szerint indokolt lett volna a jogalkotó figyelmét felhívni arra a helyzetre, amit a Bjt. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek együttalkalmazása okoz. Jelen ügyben az első és másodfokon eljáró bíróságok az (1) bekezdés, míg a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a (2) bekezdés alkalmazását látta megalapozottnak. Álláspontom szerint ezt az ellentmondásos állapotot a jogalkotónak kell megszüntetnie.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

- [88] A párhuzamos indokláshoz csatlakozom:

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [89] Az Alkotmánybíróság döntésével az alábbiak szerint nem értek egyet, ezért az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 66. § (2) bekezdése alapján ahhoz különvéleményt csatolok:
- [90] 1. Az alkotmánybírói eljárás során végig hangsúlyoztam, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának feltételei nem állnak fenn, így azt eleve vissza kellett volna utasítani.
- [91] A bírói függetlenség az Alaptörvény egyik olyan rendelkezése, mely a bírói szervezetre, mint hatalmi ágra vonatkozó működési elv, s mint ilyen nem alapozhatja meg egyéni jogsérelemre épített alkotmányjogi panasz benyújtását (elhelyezkedését illetően nem véletlenül szerepel „Az Állam” címszó alatt). A hatalmi ágak megosztásának alapvető garanciájaként megjelenő bírói függetlenség az állam felé fogalmaz meg intézményvédelmi kötelezettséget, elsődlegesen annak biztosítását, hogy a bírák ítélezési tevékenységük során csak a törvényeknek alárendelten működhessenek, és külső befolyástól mentesen saját meggyőződésük alapján járjanak el az egyedi ügyekben.
- [92] Ezért az alkotmányjogi panaszt már eleve be sem lehetett volna fogadni.
- [93] 2. Az érdemi álláspontot illetően; szerintem nem vezethető le az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében deklarált bírói függetlenség elvéből a konkrét egyedi esetben felvetett díjazás kérdése. Az Alaptörvény nem a bírói függetlenséget rögzítő 26. cikkében, hanem a 25. cikk (8) bekezdésében tesz említést a bírák javadalmazásáról, annyiban, hogy azt sarkalatos törvény határozza meg. Ezt azonban semmiképpen nem lehet oly módon értelmezni, hogy a bírák javadalmazása – a bírói függetlenség körében – Alaptörvényben biztosított jog lenne, ez az értelmezés az Alaptörvény rendelkezéseinek az Alkotmánybíróság általi – meg nem engedett – felülírása lenne.

- [94] Álláspontom szerint a díjazás járulékos kérdése a bírói hivatal viselésének, az alapprobléma tehát alkotmányossági szempontból a konkrét ítélkező tevékenységet érintő beavatkozás, végső soron a bírói tisztségből való elmozdítás (felmentés, felfüggesztés stb.) lenne. Jelen ügynek azonban ez nem képezte tárgyát.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [95] Nem értek egyet a többségi határozattal, álláspontom szerint az mind konkrét, mind absztrakt értelemben helytelen választ adott az indítványban megfogalmazottakra.
- [96] A többségi határozat ugyanis elmulasztott különbséget tenni az igazságszolgáltatás intézményrendszerének függetlensége és az egyes bírák függetlensége között. Álláspontom szerint a függetlenség e két aspektusának viszonyrendszerében alapvető fontosságú az igazságszolgáltatás szervezetrendszerének, mint egésznek a függetlensége. Az egyes bírák függetlensége pedig ezen szervezetrendszer független működésének egyik biztosítékaként jelenik meg. Véleményem szerint a bíróság függetlenségét szolgálja, hogy a Kúria – a többségi határozattal megsemmisített – ítélete a büntetőeljárás időtartamára nem ismeri el az eljárás alá vont, személyi szabadságától megfosztott bíró bírókénti működésének lehetőségét, így értelemszerűen annak anyagi biztosítékait sem. Ebben a viszonyrendszerben a bírák függetlensége nem önmagáért való, hanem az igazságszolgáltatás függetlenségét szolgálja.
- [97] Hangsúlyozandó, hogy a bírák nem mindentől és mindenkitől függetlenek. Eljárásuk – a többségi határozat indokolásában ún. ítélkezési tevékenységként említett feladatvégzésük – során, esküjüknek megfelelően, mind eljárásjogi, mind anyagi jogi vonatkozásban kötelesek alávetni magukat az Alaptörvénynek és az alkotmányos jogszabályoknak. Úgyszintén kötelező a bíróságokra, és így az eljáró bírákra nézve is, például a jogegységi döntések követése, az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali és egyéb eljárásaiban hozott döntéseinek tiszteletben tartása. Kötelezettségként jelentkezik továbbá a politikai függetlenség, az összeférhetetlenségi szabályok betartása, az együttalkalmazási tilalmak tiszteletben tartása, az esetleges kizáró körülmények önkéntes bejelentése és az azzal együtt járó eljárási korlátozások figyelembe vétele, stb. A bírák függetlensége azonban a jogszabályok által meghatározott rendben korlátozható, éppen az intézményrendszer függetlenségének garantálása érdekében. Amikor a bíró magatartása veszélyeztetheti az intézményrendszer függetlenségét, jogszabályi keretek között a bírák ellen fegyelmi eljárás indítható, sőt törvényi rendelkezések alapján személyi szabadságuk is korlátozható. Ezen esetekben, így a panaszolt ügyben is, a személyi szabadság-elvonás értelemszerűen érinti a bírák függetlenségét. A jogalkotó azonban kétséget sem hagy a felől, hogy ilyen összeütközés esetén a szervezetrendszer függetlensége élvez kizárólagosságot. Álláspontom szerint könnyen belátható, hogy ha a törvénynek a bíró személyes szabadságát korlátozó rendelkezése adott esetben nem sérti a bírói függetlenséget, akkor a személyes szabadság korlátozásához képest jóval csekélyebb szankciót jelentő illetménykorlátozás sem kérdőjelezhető meg a bírói függetlenségre hivatkozva. Ezzel szemben a többségi határozat *quasi* elismeri a bíró azon törekvését, amikor saját felróható magatartására hivatkozva próbál hátrányos jogkövetkezményeket elkerülni és ily módon előnyhöz jutni, ami a „*nemo suam turpitudinem*” klasszikus jogelvét sérti.
- [98] Egyetértve a Kúria megsemmisített határozatából levezethető gondolattal, mely szerint bűncselekmény elkövetése esetén a bíró maga lép ki azokból a keretekből, amelyekkel a saját függetlenségét és ezen keresztül a bíróság függetlenségét biztosítani tudja, én is úgy vélem, hogy bizonyítottság esetén a függetlenséghez kapcsolódó, annak mintegy gazdasági oldalát jelentő kedvezmények garanciái az Alaptörvényből nem vezethetők le. Erre építve bűncselekmény alapos gyanúja esetén az illetmény visszatartás a büntetőeljárás lezárásáig elfogadható, azzal, hogy a büntetőeljárást jogerősen lezáró döntés függvényében rendelkezni kell – kamat fizetése mellett – az illetmény kifizetéséről, esetlegesen a büntetőeljárásra vonatkozó szabályok szerinti kártalanításról.

[99] Fentiekre figyelemmel a Kúria ítélete – függetlenül az illetményfizetésre vonatkozó részletszabályokkal kapcsolatos esetleges vitatható jogértelmezéstől – az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében szabályozott állami intézményvédelmi kötelezettséget semmiképpen sem sértette, ezért az alkotmányjogi panaszt el kellett volna utasítani.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Juhász Imre s. k.
alkotmánybíró

[100] A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

[101] A határozattal nem értek egyet.

[102] Az indítványozó panasz elbírálásához véleményem szerint két alapvető kérdésben szükséges előzetesen állást foglalnia az Alkotmánybíróságnak; egyfelől, hogy általában a bíró a javadalmazásával kapcsolatos esetleges jogséremlme esetén hivatkozhat-e az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenség elvére, mint őt megillető Alaptörvényben biztosított jogára, másfelől, hogy a konkrét esetben sérülhet-e a panasszal élő bíró függetlensége. A Kúria támadott ítéletének csak akkor van alkotmányjogi jelentősége, ha mindkét kérdésre igenlő a válasz.

[103] 1. A bírói függetlenség elve álláspontom szerint nem alapjog, és nem is a bíró személye számára Alaptörvényben biztosított jog. Az Alaptörvény – egyébként a korábbi Alkotmánnyal egyezően – az igazságszolgáltatás meghatározó súlyú alapelveként fogalmazza meg a bírói függetlenség elvét. A szisztematikai értelmezés is ebbe az irányba mutat; a bírói függetlenség elvét tartalmazó deklaratív szabályt az alkotmányozó nem a jellemzően alapvető jogok helyéül szolgáló *Szabadság és felelősség* címszó, hanem *Az állam* címszó, ezen belül *A bíróság* alcímszó alatt helyezte el. Az alkotmányjog tudomány több jeles művelője is az előbbi nézetet vallja; a szakmai körökben elismerésnek örvendő alkotmánykommentár is ezen a véleményen van. „A bírói függetlenség arra szolgál, hogy az igazságszolgáltatást a jogállamiságnak megfelelő szakszerűséggel, azaz minden külső befolyástól mentesen végezhessek. E célból az Alkotmány külön státuszt és garanciákat biztosít az igazságszolgáltatást gyakorlóknak, a bírácoknak. Egyszersmind az igazságszolgáltatás monopóliumát ezekre a külön garanciákkal védett, külön jogállású, státuszú bírácokra ruházza. [...] A bírói függetlenség által védett érték tehát nem a bírói tisztséget betöltő személy, hanem az igazságszolgáltatás jogállamisága. Ez az a cél, amiért az igazságszolgáltatás alanyai, a bírácok, külön védelemben részesülnek. A bírói függetlenség »kizárólag [...] a működőképes, sértetlen, a jogállami követelményeknek megfelelő igazságszolgáltatás célját szolgálja, nem pedig szakmai előjogok létesítését.«” [In: *Regine Schröder: Dienstzeiten und Anwesenheitspflichten für Richterinnen und Richter. Neue juristische Wochenschrift* 2005., 1161.]

[104] Miután a bírói függetlenség a bírói tisztséghez kapcsolódik, és az ezzel a tisztséggel járó sajátos feladatok jogállami ellátását hivatott garantálni, elsődlegesen nem a bírói tisztséget betöltő személyre, hanem a bírói tisztségre irányul: a bíró nem személyi jóléte végett élvez függetlenséget, hanem azért, hogy bizonyos rábízott feladatokat jogállami módon végezzen (végezhesen). Ezért a bírói függetlenség nem a bíró alapjoga. Különleges szervi jogállás, amelynek azonban nem a tisztséget betöltő személyt kell védenie, hanem a tisztséggel járó feladatok jogállami ellátását. A védett érték az igazságszolgáltatás mint állami funkció. Ilyen államhoz kötött érték azonban nem lehet alapjogok alanya.” (Az Alkotmány kommentárja. Századvég Kiadó. Budapest, 2009., 50. § [201]–[202])

[105] Maga a bírói függetlenség tehát nem a bíró alapjoga, és nem is személye számára biztosított jog, melyből következően önmagában a bírói függetlenség sérelmére hivatkozással alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő.

- [106] A bírói függetlenség garanciájául szolgáló egyes további rendelkezésekkel azonban már más a helyzet. Ezek a garanciák jellemzően az eljáró bíróra vonatkozó jogokként jelennek meg. Közöttük van olyan, amely az Alaptörvényben kifejezetten megnevezésre került (az elmozdítás tilalmának főszabálya), illetve mások a bírák jogállásával kapcsolatos sarkalatos törvényben nyertek szabályozást. A bírói függetlenség elvével való – annak biztosítéki szerepéből adódó – összefüggései okán tág értelemben véve ez utóbbiak ugyancsak a bíró Alaptörvényben biztosított jogainak tekinthetők.
- [107] Megjegyzendő, hogy a bíró javadalmazáshoz való jogát illetően az is felvethető, hogy az a bírói függetlenség elvétől függetlenül nem minősülhet-e a bíró Alaptörvényben biztosított jogának, az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdésében foglalt rendelkezés következtében.
- [108] 2. Az ügyben lényeges körülmény, hogy az indítványozó bírói tisztségéből felfüggesztett bíró, aki javadalmazásának megvonását kifejezetten az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenség elvére alapítva sérelmezte, indítványát erre hivatkozással terjesztette elő. Ezért véleményem szerint vizsgálni kell, hogy a konkrét esetben a bírói javadalmazás – esetlegesen jogellenes – megvonása sérthette-e az indítványozó bíró függetlenségét.
- [109] A bírói függetlenség elve azt szolgálja, hogy az ítélező bíró ítélezési tevékenységét minden befolyástól mentesen, kizárólag a törvényeknek (és más jogszabályoknak) alávetetten, legjobb lelkiismerete szerint láthassa el. A bíró javadalmazása, mint a bírói függetlenség egyik biztosítéka, ugyanezt a szerepet tölti be.
- [110] A bírói tisztségéből felfüggesztett bíró ítélezési tevékenységet nem folytathat. Ezért a felfüggesztés időtartama alatt a bíró személyére vonatkoztatva a bírói függetlenség szabálya funkcióját nem tudja betölteni, és ezért a konkrét esetben a bíró javadalmazása sem tudja betölteni a bírói függetlenség biztosítéki szerepét.
- [111] A fentiekből következően az ügybeni esetben a bírói függetlenség elvének és hozzá kapcsolódóan a javadalmazáshoz való jognak, mint a bírói függetlenség elvének érvényesülését szolgáló Alaptörvényben biztosított jognak a sérelme álláspontom szerint nem állapítható meg. Nem állapítható meg abban az esetben sem, ha a Kúria a Bjt. 117–118. §-ainak rendelkezéseit tévesen értelmezte.
- [112] 3. Miután az indítványozó panaszát kifejezetten a bírói függetlenség elvének az Alaptörvény 26. cikke (1) bekezdésében foglalt sérelmére alapozta, annak vizsgálatára, hogy a javadalmazáshoz való jog az Alaptörvény 25. cikke (8) bekezdésére figyelemmel a bírói függetlenség elvétől függetlenül értelmezhető-e Alaptörvényben biztosított jogként, erre irányuló indítvány hiányában nincsen lehetőség.
- [113] A fentiekre tekintettel a jelen ügyben nézetem szerint nem állottak fenn a Kúria ítélete megsemmisítésének feltételei.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [114] Nem támogatom a Kúria határozatainak megsemmisítését, az alkotmánybírósági törvény által megkövetelt előfeltétel hiányában be sem fogadhattuk volna az indítványt, és érdemi vizsgálat nélkül vissza kellett volna utasítanunk.
- [115] Itt alkotmányjogi panaszról van szó, és ezt benyújtani az Abtv. 26–27. §-ai szerint csak az Alaptörvény által biztosított jog sérelme esetén lehetséges.
- [116] A jelen esetben azonban az indítványozó nem saját jogsérelmére hivatkozva nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, hanem az Alaptörvénynek a bírói szervezetrendszer és a bírói függetlenség védelmét tartalmazó 26. cikk (1) bekezdésére alapozva. A többségi határozat ezt a szervezeti-intézményvédő elvet formálta át az egyes bírákat megillető „alaptörvényi joggá” és így látta lehetségesnek, hogy erre alapozva a benyújtott indítványt alkotmányjogi panaszként elbírálja. Ezzel azt az utat látszik követni, amit a korábbi alkotmánybírósági többségek a jogállamiság elvével tettek, amikor két a esetet ebből kiemelve – a hatályba lépés előtti megfelelő felkészülési idő hiányát, illetve a visszaható hatály tilalmának megsértését – mint alkotmányjogi panasz benyújtási alapot

fogadták el ezeket. Ám hadd jelezzem, hogy a jogállamiságból jogkiolvasztást a korábbi alkotmánybírák még akkor tettek meg, amikor nem volt az eljárásaink között a bírói ítéletek elleni alkotmányjogi panaszok lehetősége, így ez egyszerűen csak sokasította az Alkotmánybíróság fellépési lehetőségét a törvényhozással és a többi jogalkotó szervekkel szemben (*demokráciával szembeni aktivizmus*). Most azonban azáltal, hogy az új Alaptörvény létrehozta a bírói ítéletekkel szembeni alkotmányjogi panaszok eljárását, és ezt kizárólag az „Alaptörvényben biztosított jogok” sérelme esetén tette, ez a jogkiolvasztás teljes horderejét megváltoztatta. Ezzel az új úttal ugyanis az Alaptörvény az Alkotmánybíróság ellenőrzése alá helyezte a rendes bírói kart, csúcán a Kúria döntéseivel, és *minél inkább jogkiolvasztással él az Alkotmánybíróság – az Alaptörvényben biztosított jogok körét növeli és növeli – annál szélesebb körben válik lehetővé a Kúria döntésével szemben az Alkotmánybírósághoz fordulni, és válik egyre alávettettebbé a rendes bírói kar illetve a Kúria az Alkotmánybírósággal szemben (jogállammal szembeni aktivizmus)*. És mindezt az alkotmánybírák saját döntésükkel hozzák létre, nem az Alaptörvény jogosította fel őket erre az alávetésre.

- [117] A legnagyobb veszélyt jelenti a demokratikus jogállamra, ha a már megtörtént eseti kiolvasztást általános lehetőségként mondja ki a mostani alkotmánybírói többség – ahogy a határozatban implicite már szerepel –, és az Alaptörvény szervezeti-intézményi elveiből a jogkiolvasztást mint korlátlan jogosítványt deklarálja az alkotmánybírák kezében. Az új helyzetben az Alkotmánybíróság Kúriát felülbíráló tevékenysége elkerülhetetlenül feszültséget hoz létre – a környező (és a spanyol, orosz, lengyel) államok már régebben létező ilyen szituációját ismerve –, de minél inkább tényleges alaptörvényi felhatalmazás nélkül, jogkiolvasztással növelik az alkotmánybírák a rendes bírói kar alávetését, annál nagyobb lesz később a robbanás, ha a Kúria felismeri ennek alapnélküliségét. Emellett még alaptörvény-ellenes is ez, mert a hatalommegosztás intézmények közötti egyensúlyát felrúgják ezzel az alkotmánybírák. Ráadásul látni kell, hogy minden jogkiolvasztás nélkül is el tud járni az Alkotmánybíróság az „Alaptörvényben biztosított jogok” sérelmén túl, hisz a Kúriát elkerülő, többi eljárásban (utólagos normakontroll, ombudsmani kezdeményezés, stb.) minden alaptörvényi rendelkezés feljogosítja törvényi, stb. rendelkezések megsemmisítésére. A jogkiolvasztás egyetlen „hozadéka”, hogy ekkor az absztrakt állami célként, alaptörvényi elvként vagy intézményi jellemzőként rögzített alaptörvényi előírás átalakul, és tágabban lehetővé teszi az alkotmányjogi panasz útjának mozgásba hozását, és végső soron a Kúria ítéleteinek új és új területen való ellenőrzés alá vonását. Teljes mértékben elutasítom ezt, és ezen újonnan belépő hatások miatt a korábbi eseti jogkiolvasztást a jogállamiságból is elvetendőnek tartom.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/3636/2012.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 12. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *Dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk. 37.807/2012/2. számú határozata, valamint az Országos Választási Bizottságnak a Kúria határozatával helybenhagyott 93/2012. (XI. 16.) OVB határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Magyar Szocialista Párt (székhely: 1066 Budapest, Jókai u. 6.) alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Knk. 37.807/2012/2. számú határozata, valamint az Országos Választási Bizottságnak (a továbbiakban: OVB) a Kúria határozatával helybenhagyott 93/2012. (XI. 16.) OVB határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozó az alapügyben 2012. november 6-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az OVB-hez az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. § szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt: *„Egyetért-e Ön azzal, hogy 2014. december 31-ig, állami finanszírozással Felcsúton labdarúgó stadion ne épüljön?”*
- [3] Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését 93/2012. (XI. 16.) OVB határozatával megtagadta. Az OVB határozata szerint: az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 64. § (1) bekezdés g) pontja és az állami sportcélú támogatások felhasználásáról és elosztásáról szóló 4/2011. (II. 28.) NEFMI rendelet (a továbbiakban: NEFMI r.) 31. § (1)–(2) bekezdése, illetve (3) bekezdés a) pontja alapján „egyértelműen megállapítható, hogy a labdarúgás sportág utánpótlás-nevelési központjainak akadémiai rendszerű fejlesztésének támogatása, így a beruházásokra, felújításokra nyújtható támogatások kiadásának jogosultja a miniszter”. Erre figyelemmel az OVB megállapította, hogy a kérdés nem tartozik az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe, s ezért nem felel meg az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak.
- [4] Az indítványozó az OVB határozata ellen kifogást nyújtott be a Kúriához. A Kúria Knk. 37.807/2012/2. számú határozatával az OVB határozatát helybenhagyta. A Kúria az OVB-hez hasonlóan azon az állásponton volt, hogy a Korm. r. és a NEFMI r. szerint a hatáskör címzettje a miniszter, ezért az „OVB határozat tárgyát képező kérdés nem tekinthető az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése alapján az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésnek”.
- [5] Ezt követően az indítványozó az Alkotmánybírósághoz előterjesztett alkotmányjogi panaszában, illetve annak kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) és (4) bekezdésére, C) cikk (1) bekezdésére, 1. cikk (2) bekezdés b) pontjára, 8. cikk (1)–(2) bekezdésére, valamint 15. cikkére hivatkozva kifogásolta az OVB és a Kúria döntését.
- [6] Az indítványozó mindenekelőtt sérelmezte, hogy az OVB, illetve a Kúria a népszavazási kérdést az Országgyűlés hatáskörébe nem tartozó kérdésnek tekintette. Az indítványozó szerint az Országgyűlés „mint elsődleges jogalkotó” bármely kérdés szabályozását magához vonhatja, illetve „kvázi a Kormánytól el-, vagy visszavon-

hatja”. Ezzel összefüggésben hivatkozott a 90/2008. (VI. 19.) AB határozatra, amely szerint „a Kormány az Alkotmány alapján nem rendelkezik az Országgyűlés által el nem vonható, kizárólagos jogalkotási hatáskörrel”, valamint a 46/2006. (X. 5.) AB határozatban foglaltakra: „az Alkotmányban az Országgyűlésnek adott törvényalkotási felhatalmazás univerzális, nem állít fel korlátokat a törvényben szabályozható jogalkotási tárgyak tekintetében.” Az indítványozó szerint a jogállamiság elvébe, valamint a hatalommegosztás elvébe, továbbá az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés *b*) pontjába és 15. cikkébe ütközik, hogy az OVB, illetve a Kúria szerint kizárt az adott kérdésre vonatkozóan az Országgyűlés törvényhozási hatásköre pusztán azért, mert a kérdés tárgyában a Kormány, illetve a miniszter már rendeletet alkotott.

- [7] A fentiek kapcsán az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az OVB, illetve a Kúria úgy alkalmazta a NEFMI r. 31. § (1)–(3) bekezdését, hogy „semmilyen irat vagy bizonyíték nem állt rendelkezésükre, hogy Felcsúton egyáltalán a NEFMI rendelet 31. §-ában rögzített ún. »akadémiai program« megvalósítása zajlik-e”. Az indítványozó ennek kapcsán is a jogállamiság elve és a hatalommegosztás elve sérelmét kérte megállapítani.
- [8] Az indítványozó ezen túlmenően sérelmezte, hogy a Kúria határozatában az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvényre, egy már hatályon kívül helyezett törvényre támaszkodott. Kifogásolta továbbá, hogy nem következik a hatályon kívül helyezett törvény felhívott rendelkezéséből az Országgyűlés hatáskörének hiánya. Az indítványozó ennek kapcsán is a jogállamiság sérelmét kérte megállapítani.
- [9] Az indítványozó előadta továbbá, hogy az OVB, illetve a Kúria által hivatkozott Korm. r. 2012. május 14-étől hatályos szövegében a nemzeti erőforrás minisztere helyett emberi erőforrások minisztere szerepel. Ennek kapcsán az indítványozó sérelmezte, hogy amikor miniszteri hatáskört állapítottak meg, sem az OVB, sem a Kúria nem foglalt állást egyértelműen, hogy melyik miniszter hatáskörébe tartozónak vélték a kérdést. Ezért az indítványozó álláspontja szerint az OVB, illetve a Kúria határozata a jogállamiság elvébe ütközött.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként, az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételei fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria, illetve az OVB számára jogsérelmet okozó határozata ellen nyújtotta be, amellyel szemben nem volt további jogorvoslatnak helye, tehát e tekintetben az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek megfelelt.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó a Kúria ítéletét jogi képviselője útján 2012. december 20-án vette kézhez. Az alkotmányjogi panasz 2013. február 8-án érkezett az Alkotmánybíróságra. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére tehát a törvényes határidőn belül került sor.
- [13] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [14] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, amelyre alapozva nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett bírói döntés, illetve az azt megelőző OVB határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozóan.
- [15] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény azon rendelkezéseit is, amelyekkel szemben – álláspontja szerint – az alaptörvény-ellenesség fennáll [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény B) cikk (1) és (4) bekezdésére, C) cikk (1) bekezdésére, 1. cikk (2) bekezdés *b*) pontjára, 8. cikk (1)–(2) bekezdésére, valamint 15. cikkére hivatkozva kifogásolta az OVB és a Kúria döntését.
- [16] Indítványában nem állítja azonban az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont].
- [17] Az Alaptörvény ugyan nem korlátozza az alkotmányjogi panasz eljárást a szűk értelemben vett Alaptörvényben biztosított jogot sértő jogszabályok felülvizsgálatára és megsemmisítésére: az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja felül és az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést semmisíti meg [24. cikk (2) bekezdés *c*) pont, (3) bekezdés *a*) pont].
- [18] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy alkotmányjogi panasz az Abtv. és a joggyakorlata értelmében is jogorvoslat: az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése, valamint 27. §-a szerint egyaránt akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz a konkrét ügyben érintett személy vagy szervezet, ha Alaptörvényben biztosított jogának

sérelme következett be [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont és 27. §] {ld. még: 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ezért az alkotmányjogi panasz befogadásának feltétele főszabály szerint az Alaptörvényben biztosított joggal való összefüggés. Ezt tükrözi az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja is, amely szerint alkotmányjogi panasz esetén az eljárás megindításának indokai között az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét is egyértelműen meg kell jelölni.

- [19] Az Alkotmánybíróság számos korábbi végzésében rámutatott ugyanakkor arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására önállóan a jogállamiság megsértésének vizsgálata érdekében – az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellegét is figyelembe véve – a visszaható hatályú jogalkotás, illetve a felkészülési idő hiányára való hivatkozás kivételes eseteiben is lehetőség van [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 3327/2012. (XI. 12.) AB végzés, 3346/2012. (XI. 19.) AB végzés, 3387/2012. (XII. 30.) AB végzés, 3377/2012. (XII. 15.) AB végzés, 3033/2013. (II. 12.) AB végzés, 3065/2013. (II. 28.) AB végzés].
- [20] Az indítványozó a jogállamiság sérelmét nem e két kivételes indokból kérte vizsgálni, hanem az Országgyűlés törvényhozási hatáskörét érintően a korábbi gyakorlattól eltérő jogértelmezés, továbbá a bizonyítási eljárás hiányosságai, a hatályon kívül helyezett törvényre való hivatkozás, valamint a hatáskör címzettjének nem egyértelmű megjelölése miatt kezdeményezte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközés megállapítását. Mivel a kérelem így nem felelt meg az Abtv. 27. § a) pontjának, a jogállamiság követelményének sérelmére alapított alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége.
- [21] Hasonló okokból nem volt lehetőség az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésére, C) cikk (1) bekezdésére, 1. cikk (2) bekezdés b) pontjára, 8. cikk (1)–(2) bekezdésére, valamint 15. cikkére hivatkozó kérelem vizsgálatára sem, mivel az alkotmányjogi panasz e tekintetben sem felelt meg az Abtv. 27. § a) pontjának.
- [22] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is, visszautasította.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [23] A rendelkező részt támogatom, de az indokolás egyes részeivel nem értek egyet.
- [24] A legnagyobb problémát az indokolásban az Alaptörvényben lefektetett demokratikus jogállam elvének értelmezésében látom. A jelen ügyben alkotmányjogi panasz benyújtásáról kellett az Alkotmánybíróságnak dönteni, és az alkotmánybírói törvény 26–27. §-ai alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelme esetén nyújtható be. A demokratikus jogállam elve azonban az állami felépítés legalapvetőbb elve, és nem egyéneknek vagy jogi személyeknek biztosított alaptörvényi jog. Így az a kitágítás, melyet még a korábbi alkotmánybírói gyakorlat teremtett meg – és a jelen határozat a más okból való visszautasítás mellett ezt tovább kívánja vinni – szemben áll az Alaptörvény szabályozásával. A korábbi gyakorlat a támadott jogszabály visszaható hatálya és a felkészülési idő hiányára való hivatkozás esetében önmaga kreált alaptörvényi jogokat, és ezeket úgy tekintette, mint a demokratikus jogállam elvének megsértését. Ezzel azonban a korábbi alkotmánybírói többségek túlmentek az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alaptörvényi feltételein, és a bírói ítéletek feletti alkotmánybírói ellenőrzés kereteit alaptörvény-ellenes módon kitágították.
- [25] Látni kell, hogy bár a nyilvánosság előtt az eddigiekben sokszor úgy interpretálták az alkotmánybírói aktivizmus következtében létrehozott jogkiterjesztéseket mint az állampolgároknak való új és új alapvető jog teremtését, ténylegesen inkább arról van szó, hogy ezzel a demokratikus törvényhozás és a rendes bíróságok jogosítványai korlátozás alá kerülnek, és az alkotmánybírók jogköre óriási módon megnő. Az alapvető joggyátminősítés ugyanis a törvényhozás által biztosítható jogok területét szűkíti, és így a milliók szavazatán nyugvó

demokrácia kiüresedik. De ugyanígy a rendes bíróságok – fel egészen a Kúria ítélezéséig – anélkül kerülnek az alkotmánybírák ellenőrzése alá, hogy azt ténylegesen alaptörvényi jog létezése és ennek megsértése indokolná.

- [26] Nem lehet tehát tovább folytatni a korábbi alkotmánybírói gyakorlatot a jogállam alapvető jogként felfogásával, és vissza kell térni az alkotmánybírói törvény szabályozásához. A demokratikus jogállam teljes rendszerét együtt tekintve tehát épp a korábbi alkotmánybírói gyakorlat általi kiterjesztés fogható fel a demokratikus jogállam elvét megsértő jellegűnek, és ezért megítélésem szerint végleg szakítani kell ezzel.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Pokol Béla s. k.
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/213/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybírói tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybírói tanácsa a Budai Központi Kerületi Bíróság 19.B.XI.1934/2011/43. számú ítéletével, a Fővárosi Törvényszék 24.Bf.XI.8939/2012/6. számú ítéletével, valamint a Kúria Bfv.I.316/2013/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírói tanácshoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybírói tanácsról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Budai Központi Kerületi Bíróság 19.B.XI.1934/2011/43. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 24.Bf.XI.8939/2012/6. számú ítélete, valamint a Kúria Bfv.I.316/2013/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] A tényállás szerint az indítványozót a Budai Központi Kerületi Bíróság 2012. április 6-án kihirdetett, 19.B.XI.1934/2011/43. számú ítéletével bűnösnek mondta ki lopás bűntette és más bűncselekmények miatt, ezért öt év börtönbüntetésre, hat év közügyektől eltiltásra és 40 002 forint vagyonekbevételek megvonására ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Az ítélet ellen mind az ügyész, mind pedig a vádlott fellebbezést nyújtottak be. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2012. szeptember 27-én jogerőssé vált 24.Bf.XI.8939/2012/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a bűncselekmények minősítése tekintetében megváltoztatta, valamint a vagyonekbevételek összegét 200 001 forintra emelte fel, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Az indítványozó a bírósági eljárás során végig kényszerintézkedés (előzetes letartóztatás, házi őrizet) hatálya alatt állt. Az indítványozó másodfokú bíróság ítélete ellen felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Kúriához. Indítványát a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. §-ának (1) bekezdés a), b) és c) pontjaira alapította, indokolásul pedig előadta, hogy a nyomozati szakban nyugtatók hatása alatt hallgatták ki gyanúsítottként, és sérelmezte, hogy ezen vallomását a bíróságok bizonyítékként értékelték. A Kúria a panaszos felülvizsgálati indítványát – mint törvényben kizártat – a Bfv.I.316/2013/2. számú végzésével elutasította. Indokolásában a Kúria kifejtette, hogy az indítványozó beadványában a Be. 416. §-ának megjelölt rendelkezéseiben található anyagi és eljárási szabálysértésekre nem hivatkozott. A nyo-

mozás során történt esetlegesen törvénysértő kihallgatás, illetve annak bizonyítékként való értékelése nem minősülnek olyan, abszolút hatályú szabálysértésnek, mely a felülvizsgálati eljárás lefolytatását megalapozná.

- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a támadott ítéletek, valamint a Kúria által hozott végzés sértik az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [5] Indokolásul a panaszos előadta, hogy őt a Dél-Budai Bűnügyi Régió nyomozója annak ellenére hallgatta ki gyanúsítottként, hogy közölte, nyugtatók hatása alatt áll és nem kíván vallomást tenni. Az eljáró rendőr – az indítvány szerint megírta a terhelt helyett vallomását, majd alá is íratta vele a jegyzőkönyvet. Ezen vallomást az indítványozó szerint az elsőfokon eljáró bíróság többször idézte ítéletében, illetve „felhasználta szavahihetőségének kétségbe vonására”. Sérelmezte a panaszos az ítélet alapjául szolgáló egyéb bizonyítékok hitelességét is. Az indítványozó aggályosnak tartotta azt is, hogy az eljárás során azon bírói tanács hozta meg a 24/Bf.XI.10.410/2011/2. számú végzést (az előzetes letartóztatást fenntartó végzést helybenhagyó másodfokon hozott végzés), amely a 24.Bf.XI.8939/2012/6. számú – jelen eljárásban támadott – másodfokú ítéletet.
- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadásról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria által hozott ítéletet az indítványozót fogva tartó Büntetés-végrehajtási intézet 2013. április 3-án vette át, az ezzel összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panasz 2013. április 29-én – határidőben – érkezett a Budai Központi Kerületi Bíróságra.
- [8] Az alkotmányjogi panasz a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott végzése ellen irányul, amely ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.
- [9] Az indítványozó az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [10] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek megfelel, tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást, határozott kérelmet, és az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést.
- [11] 4. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak azonban az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek, mely szerint alkotmányjogi panasz csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, nem felelnek meg.
- [12] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a és 29. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban a bizonyítékok felülmérlegelésével történő ítélezés, mivel kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja a támadott bírósági döntéseket. Amennyiben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet észlel, azt kiküszöbölve az alapjogi sérelmet orvoslja.
- [13] Jelen esetben a panaszos az eljáró bíróságok bizonyítékok mérlegelésére, értékelésére vonatkozó eljárását kifogásolta, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet azonban – az ügy valamennyi körülményét figyelembe véve – nem vetett fel.
- [14] Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy az eljárás során egyazon bírói tanács hozta meg az előzetes letartóztatásról szóló döntést, és az alkotmányjogi panasszal támadott másodfokú döntést. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy önmagában az az eljárási rend, hogy a vádemelést követően a terhelttel szemben foganatosított kényszerintézkedésekről a perbíróság (a terhelt büntetőjogi felelősségéről is határozó bíróság) dönt, a tisztességes eljárás jogával összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel.

- [15] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is, visszautasította.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/840/2013.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.721/2011/6. számú ítéletének azon része alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, amely a Budapest Környéki Törvényszék 6.K.27.645/2010/14. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja, visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó 2013. június 5-én jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé.
- [3] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria – felülvizsgálati eljárásban hozott – Kfv.I.35.721/2011/6. számú ítélete azon részének alaptörvény-ellenességét, amely a Budapest Környéki Törvényszék 6.K.27.645/2010/14. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja, és semmisítse azt meg.
- [4] Az indítványozó 2006 és 2008 között két internetes honlapon évi több száz terméket értékesített, anélkül, hogy adószámmal rendelkezett volna és bevallási kötelezettségének eleget tett volna. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-Magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága (a továbbiakban: Adóhatóság) az indítványozó értékesítési tevékenységét vizsgálva azt üzletszerűnek minősítette, és azután általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget állapított meg. Azt is megállapította az Adóhatóság, hogy a vizsgált időszakban az indítványozó személyi jövedelemadó bevallási kötelezettségének sem tett eleget, így a rendelkezésre álló adatok alapján a személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettséget is összességében előírta. A fenti adónevekben keletkezett adóhiány után az Adóhatóság adóbírságot szabott ki, valamint késedelmi pótlék befizetési kötelezettséget is előírt.
- [5] Az indítványozó a másodfokú közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kérte. Kereseti kérelme az Adóhatóság másodfokú határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezésére és új eljárásra utasítására irányult. Azzal érvelt, hogy az adózás rendjéről szóló 2003. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Art.)

108. § (7) bekezdése alapján becsléssel kellett volna megállapítani az adóalapot, az adóhatóság viszont a bevételből visszaszámolva tette azt. Azt is előadta, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvénynek (a továbbiakban: Szjtv.) az értékesítések és adóhatósági vizsgálat idején hatályos 58. § (8) bekezdése nem lett volna alkalmazható, mert az üzletszerűség ott előírt feltételei nem teljesültek maradéktalanul. Az indítványozó ugyanis elmulasztotta az általános forgalmi adó hatálya alá való bejelentkezést.
- [6] A Pest Megyei Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az Szjtv. üzletszerűsége vonatkozó rendelkezéseit a Bíróság az Art. általános irányelveivel összhangban értelmezte és kifejtette, hogy az indítványozó azáltal, hogy az előírt bejelentési kötelezettségnek nem tett eleget, nem helyezhette magát kedvezőbb pozícióba, mint a jogszabályt követő adózók. Az Szjtv. 58. § (8) bekezdése nem úgy értelmezendő, hogy a sorozatos ingóértékesítés csak abban az esetben minősíthető üzletszerűnek, ha ténylegesen megtörtént a bejelentkezés, hanem értelemszerűen abban az esetben is, ha a szabályszerű bejelentkezés esetén azt annak kellene minősíteni.
- [7] Az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati indítvány nyomán eljáró Kúria a jogerős ítéletet nagyobbik részében hatályában fenntartotta, annak jogi érvelésével és a megállapított tényállással nagyobbik részben egyetértve. A Kúria is osztotta a Bíróság azon jogértelmezését, miszerint az adójogban is érvényes alapelvek – így különösen a rendeltetésszerű joggyakorlás elve, a joggal való visszaélés tilalma és a legalitás elve – alapján, annak ellenére, hogy az indítványozó nem tett eleget a bejelentkezési kötelezettségének, ingóértékesítéseire az üzletszerűség kétség kívül megállapítható.
- [8] A Kúria ugyanakkor a 2006. évre vonatkozóan azt állapította meg, hogy az indítványozó nem lépte át az alanyi adómentesség határát, ezért erre az évre a Bíróság jogszerűtlenül állapította meg a személyi jövedelemadó és az egészségügyi hozzájárulás utáni adóhiányt. A Kúria ezért a Bíróság ítéletét és az Adóhatóság másodfokú határozatát a 2006. évi személyi jövedelemadó, százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemekben, valamint az ehhez kapcsolódó adóbírság és késedelmi pótlék tekintetében hatályon kívül helyezte és ebben a körben az Adóhatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [9] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a „Kúria jogértelmezése ellentétes a matematikai logika alapvető szabályaival, amikor jogértelmezéssel felülírja a konjunktív logikai feltétel teljesülésének matematikai szabályait.” Állítása szerint a Kúria jogértelmezése sérti az Alaptörvény B) cikkében foglalt jogbiztonsághoz való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásához való jogát, továbbá az R) cikk (2) bekezdésébe és a T) cikk (1) bekezdésébe is ütközik. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit az indítványozó szerint azért sérti Kúria jogértelmezése, mert az az általános jogelvekre hivatkozással figyelmen kívül hagyja a törvényi rendelkezést olyan módon, hogy azzal ellentétes következtetésre jut.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete ellen irányul, amely ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A jelen ügyben támadott, 2012. december 6-án kelt ítéletet az indítványozó 2013. február 11-én vette kézhez, alkotmányjogi panaszát pedig 2013. március 22-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [14] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek megfelel, tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást, határozott kérelmet, és az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést.

- [15] 3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak azonban az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek nem felelnek meg, így az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.
- [16] 3.1. Az indítványozó beadványában elsősorban a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság a hivatkozott alapjog sérelmének vizsgálata során a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembe vételével járt el. Ennek megfelelően a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket.
- [17] A tisztességes eljáráshoz való jogot az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése tartalmazza. Az alkotmányozó hatalom a tisztességes eljáráshoz való jogot és az igazságszolgáltatáshoz való egyéb jogokat, ahogyan az az Alaptörvényhez fűzött indokolásból is kiderül, a nemzetközi emberi jogi dokumentumokat – így különösen az Emberi Jogok Európai Egyezményét – követve fogalmazta meg a XXVIII. cikkben.
- [18] Az előző Alkotmány 57. § (1) bekezdésében szövegszerűen az igazságos tárgyaláshoz való jogot biztosította, amelyet az Alkotmánybíróság következetesen a *fair trial*, vagyis a tisztességes eljárás követelményeként értékelt.
- [19] A tisztességes eljárásra vonatkozóan az Alkotmánybíróság így már korábban megállapította, hogy az olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. A tisztességes eljárás követelménye magában foglalja a bírósággal és az eljárással szemben megkövetelt tulajdonságokat, és egyben biztosítja az Alkotmány 57. §-ában meghatározott valamennyi eljárási garancia teljesedését [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. Az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy az eljárás tisztessége az eljárás törvényes kereteit, az eljárási jogok érvényesülését biztosítja. Az Alkotmány az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – eljárásra ad jogot, de nem biztosít alanyi jogot az anyagi igazság érvényesülésére [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.].
- [20] Az Emberi Jogok Európai Egyezményének szövegéből és az ahhoz kapcsolódó joggyakorlatból is az állapítható meg, hogy a számos részjogosítványból álló tisztességes eljáráshoz való jognak a bírósági eljárás egészét áthatóan kell érvényesülnie.
- [21] Az Alkotmánybíróság akkor tud az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasznak helyt adni, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás az Alaptörvényben biztosított valamely jog sérelmét idézte elő. A bíróság valamely vélt, a döntés lényegére kiható jogi tévedése azonban nem jelenti egyúttal azt, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérült.
- [22] Az Alkotmánybíróság a saját korábbi gyakorlatára és az európai joggyakorlatra is figyelemmel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot vizsgálva arra a megállapításra jutott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog az anyagi igazság érvényesülését hivatott szolgálni, azonban az, hogy a bíróság döntése igazságos vagy igazságtalan, nem hozható összefüggésbe ezen alapjog sérelmével. Nem sérül a tisztességes eljáráshoz való jog tehát olyan esetekben, amikor a bíróság a tisztességes eljárás követelményeinek eleget téve helytelen következtetésekre jut döntésében.
- [23] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban tehát az indítványozónak általában nem elégséges a bírói döntés alaptörvény-ellenességét a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével alátámasztania, indítványa megalapozásához elsősorban valamely más alapjoga sérelmét kell állítania.
- [24] Jelen ügyben az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogra hivatkozással támadta a Kúria általa hibásnak tartott jogalkalmazását. A fentiek alapján azonban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az ügy érdemében hozott döntés és az érdemi döntés alapját képező jogértelmezés és jogalkalmazás, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog között érdemi alkotmányossági összefüggés nem állapítható meg.
- [25] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is fontosnak tartja megjegyezni, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelmében áll, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni. A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata.
- [26] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság sérelmét is állította alkotmányjogi panaszában. A kérelemnek ez a része azonban nem elbírálható, mert az Alkotmánybíróság az Abtv. hatályba lépése után is fenntartotta azt az álláspontját, hogy a jogbiztonsághoz való jog nem alapjog, annak sérelmére csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.

- [27] A támadott döntésnek az Alaptörvény további, az indítványozó által megjelölt rendelkezéseivel való ellentétét ugyancsak nem vizsgálta az Alkotmánybíróság, mert azok nem alapjogról, illetve nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkeznek.
- [28] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/894/2013.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.219/2012/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján 2013. június 6-án alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány a Kúria Pfv.VI.21.219/2012/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ítélet megsemmisítésére irányult.
- [2] A Kúria Pfv.VI.21.219/2012/10. számú ítéletével hatályában fenntartotta a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.143/2012/10. számú ítéletét.
- [3] Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – a IV/3102/2012. AB végzéssel 2012. november 19-én már visszautasította az indítványozónak a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.143/2012/10. számú ítélete megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszát. A panaszt azért utasította vissza az Alkotmánybíróság, mert az indítványozó alkotmányjogi panasza elkésetten érkezett az Alkotmánybírósághoz, és az elkésett indítványával egyidejűleg igazolási kérelmet nem terjesztett elő.
- [4] Az Ügyrend 32. § (2) bekezdésének *a)* pontjában foglaltak szerint alkotmányjogi panasszal megtámadható a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott olyan döntése is, mely a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, feltéve, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg.
- [5] Az Ügyrend ezen szakasza nem differenciál aszerint, hogy a jogerős döntést támadó panasz ügyében miként döntött az Alkotmánybíróság. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott, a támadott határozatot hatályában fenntartó döntése ellen irányuló alkotmányjogi panasz benyújtásának egyetlen feltétele, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg korábban.

- [6] Jelen esetben azonban az indítványozó egyszer már alkotmányjogi panasszal élt a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.143/2012/10. számú ítélete, vagyis a jogerős döntés ellen.
- [7] Az Alkotmánybíróság hivatalosan közzétett, mindenki által ismerhető és ezáltal jól kiszámítható határidők által megszabott időkeretben gyakorolja hatásköreit, illetve az egyes hatásköreiben való eljárás kezdeményezése jól kiszámítható törvényi határidők betartásához van kötve.
- [8] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló hatvan napos határidő elmulasztása esetén az Ügyrend lehetőséget ad igazolási kérelem előterjesztésére, amelyet az Alkotmánybíróság méltányosan bírál el.
- [9] Arra azonban nincs lehetősége az Alkotmánybíróságnak, hogy egy elkésetten, igazolási kérelem csatolása nélkül benyújtott panasz visszautasítását követően újból megvizsgálja – a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott, a támadott határozatot hatályában fenntartó döntése után – a tartalmában a korábbival egyező indítványt.
- [10] A felülvizsgálattal mint rendkívüli jogorvoslattal nem kell feltétlenül élnie az indítványozónak, ugyanakkor akár azzal párhuzamosan is fordulhat az Alkotmánybírósághoz, hiszen más a rendeltetése és a jogi természete az alkotmányjogi panasznak és más a felülvizsgálati eljárásnak.
- [11] A formális szabályokat viszont minden eljárásban be kell tartani, így az alkotmánybírósági eljárás során is. Az eljárási keretek szétfeszítéséhez vezetne, ha egy ügyet ismételt megvizsgálna az Alkotmánybíróság, azt követően, hogy az arra irányuló alkotmányjogi panaszt egyszer már visszautasította.
- [12] Ezt a megközelítést erősíti az Ügyrend 32. § (3) bekezdése is, amikor úgy szabályoz, hogy nincs helye az alkotmányjogi panasz benyújtásának, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt utasította el.
- [13] Mindezek alapján, mivel az indítvány nem felel meg az Ügyrend 32. § (2) bekezdésében foglaltaknak, az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/900/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.565/2012/7. számú és az Egri Munkaügyi Bíróság 4.M.87/2011/22. számú ítélete, valamint a Heves Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár 24578-10-2103/2010. számú és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 86733-95-995/3/2010. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.565/2012/7. számú ítéletének, az Egri Munkaügyi Bíróság közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során hozott 4.M.87/2011/22. számú ítéletének, valamint a Heves Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár (korábban Észak-magyarországi Regionális Egészségbiztosítási Pénztár) 24578-10-2103/2010. számú és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 86733-95-995/3/2010. számú határozatának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.
- [2] Az alapügyben az elsőfokú egészségbiztosítási pénztár az indítványozó – az alapperes felperese – biztosítási jogviszonyát törölte és számára a gyermekgondozási díj folyósítását megszüntette. A határozat indokolása szerint az indítványozó és a foglalkoztató által megkötött munkaszerződés lényegében a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátás megszerzése céljából lett létrehozva. A fellebbezés folytán eljáró Országos Egészségbiztosítási Pénztár az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A bíróság közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során a felperes keresetét elutasította. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó véleménye szerint a közigazgatási határozatok törvénytelenek voltak, mivel az eljáró hatóságok nem tárták fel kellő alapossággal és mértékben a tényállást, nem vizsgálták a tényleges munkavégzést és ezzel összefüggésben bizonyítási kötelezettségüknek sem tettek eleget. Álláspontja szerint sem a közigazgatási eljárásban, sem a bírósági eljárásban nem sikerült az alperesnek bizonyítania, hogy a felperesek közötti jogviszony kizárólag azért jött létre, hogy az indítványozó magasabb összegű gyermekgondozási díjra szerezzen jogosultságot. A hatóságok mindezt csak a körülményekből vélelmezték, aminek következtében a bíróságok tévesen vontak le következtetéseket. Az indítványozó szerint a határozatok azért sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését (hatalommegosztás elve) és 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontját (a bíróság dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről), mert az eljáró bíróság a közigazgatási hatóságok által el nem végzett bizonyítási eljárást pótolta és helyettük tárta fel a tényállást. Álláspontja szerint mivel a bíróság az ítélethozatal előtt nem hallgatta meg, sérült a jogorvoslathoz való joga is.
- [4] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [5] Az Alkotmánybíróság a formai feltételek vizsgálata során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt hatvan napos határidőn belül került benyújtásra, és az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelel.
- [6] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a testület különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett, a perben felperesként szereplő magánszemély nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [lásd pl.: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza [erről lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].

- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panasza a kifogásolt ítéletek, és az azt megelőző hatósági, valamint bírósági eljárás felülbírálatára, és a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul. Az indítványozó a hatóságok és a bíróságok egyes bizonyítási cselekményeit nem tartja megfelelőnek, a bíróságok eljárását kritizálja és azt várja el az Alkotmánybíróságtól, hogy másként értékeljen bizonyítékokat, mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének (jogorvoslathoz való jog) sérelmének alátámasztására az indítványozó az ítéletekkel, illetve a bírósági és hatósági eljárásokkal szembeni kifogásait fogalmazza meg, alkotmányossági érvelést azonban az indítvány nem tartalmaz. Sem az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében, sem az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt alaptörvényi rendelkezés továbbá nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának.
- [8] Mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § *a)* pontjában foglalt követelménynek, továbbá az indítvány alapján az Abtv. 29. §-ában meghatározott, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság tanácsa – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 29. §-a, továbbá az 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
előadó alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1273/2013.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.39.058/2012/9. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, a védőoltások kötelező jellegének megszüntetésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője – jogi képviselője útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be 2013. július 18-án a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.39.058/2012/9. számú ítéletével összefüggésben.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy a Kúria fenti ítélete elutasította a Fővárosi Bíróság 8.K.33.163/2011/2. számú ítéletének felülvizsgálata céljából a házastársa által benyújtott keresetet, és ezzel arra kötelezte a szülőket, hogy a hatályos jogszabályoknak megfelelően beoltassák gyermeküket a kötelező védőoltásokkal. A következőkben – jogszabályi hivatkozások nélkül – a magyarországi oltási rend általa jogszabályellenesnek, illetve Alaptörvény-ellenesnek vélt vonásait mutatta be. Ennek során abból indult ki, hogy az Alkotmánybíróság már foglalko-

zott a kötelező védőoltások problémájával a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.). A kötelező védőoltások szükségességéről és veszélyeiről kialakult vitával kapcsolatban a testület leszögezte, hogy az alkotmánybírói eljárás nem a tudományos igazságok és versengő tudományos nézetek közötti választás döntőfóruma. Az Alkotmánybíróság elfogadta a jogalkotónak azt a tudományos ismeretekre támaszkodó előfeltevését, hogy az intézményesített védőoltások egyént és társadalmat érintő előnyei messze meghaladják azokat a lehetséges károkat, amelyek mellékhatásként jelentkezhetnek a beoltott gyermekeknél. Az indítványozó álláspontja szerint a határozat kiindulópontja a társadalmi szerződés elmélet, miszerint a közösség felhatalmazza az államot, hogy intézze a közügyeket. Ezért kell az államnak akár a szülőkkel szemben is biztosítania a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelmet. Az indítványozó a továbbiakban kifejtette, hogy az állami szervek eljárásába vetett társadalmi bizalom viszont alapvetően megrendült és a felelős állami működés tényszerű hiánya miatt az élethez való jognak elsőbbséget kell kapnia az állam egészségügyi szakhatósági eljárásával szemben. Álláspontja szerint ugyanis a védőoltások – járványidőszaktól függetlenül történő – kötelező beadatása közvetlenül veszélyezteti a csecsemők élethez való jogát. Erre tekintettel alkotmányjogi panaszában „első helyen” az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítását kérte.

- [3] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az Országos Epidemiológiai Központ 2013. évi védőoltásokról szóló módszertani levele sérti az egyenlő elbánás követelményét és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, mivel a Magyarországon 3 hónapot meghaladóan tartózkodó külföldiek esetében „a saját belátásuk alapján” történik a védőoltások beadása, míg a magyar állampolgárokat határozattal kötelezik a védőoltások beadatására, ötszázezer forintig terjedő – ismételten kiszabható – eljárási bírság kilátásba helyezésével. Álláspontja szerint a módszertani levél a jogalkotásról szóló törvénybe ütközik, mivel az ellentétes a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. §-ával.
- [4] Az indítványozó végül azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság nyilvánítsa jogszabályellenesnek és alaptörvény-ellenesnek az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ÁNTSZ) azon gyakorlatát, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 13. §-ában, valamint 14. § (3) bekezdésében garantált tájékoztatási kötelezettséget elmulasztotta.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.
- [6] Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatóságának előzetes vizsgálata során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert a következők szerint nem felel meg 52. § (1) bekezdés szerinti formai követelményeknek.
- [7] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint a kérelem pedig akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli:
- azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [a] pont];
 - az eljárás megindításának indokai, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b] pont];
 - a vizsgálendő jogszabályi rendelkezést vagy bírói döntést [c] pont];
 - az Alaptörvény, illetve a nemzetközi szerződés megsértett rendelkezéseit [d] pont];
 - indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel [e] pont];
 - kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [f] pont].
- [8] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésében jelölte meg az Alkotmánybíróság hatáskörét, és az alkotmányjogi panaszt formailag a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.39.058/2012/9. számú ítéletével összefüggésben terjesztette ugyan elő, de annak vizsgálatát és megsemmisítését nem kérte. Az alkotmányjogi panasz tartalma alapján megállapítható ugyan, hogy az a jogszabályok által kötelezően előírt, életkorhoz kötött védőoltások rendszerét kifogásolja, de az indítványozó nem jelölte meg a vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket, és azok megsemmisítését sem kérte.

- [9] Az indítványozó megjelölte ugyan az Alaptörvény azon rendelkezéseit is, amelyeket az absztrakt módon meghatározott oltási rend – álláspontja szerint – sért [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés és II. cikk], de az alapjogsértéssel összefüggésben nem az indítványozó vagy a szülői felügyelete alatt álló gyermeke Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állította, hanem általánosan a „csecsemők” élethez való jogának sérelmét.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította tehát, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa – a vizsgálat tárgyának, valamint az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megjelölése hiányában – nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés c), d) és f) pontjában foglalt feltételnek, ezért azt az Ügyrend 30. § (1) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [11] Az indítványozó támadta az Országos Epidemiológiai Központ 2013. évi védőoltásokról szóló módszertani levelét is. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja.
- [12] Tekintettel arra, hogy a módszertani levél nem jogszabály és nem közjogi szervezetszabályozó eszköz, nem képezheti az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz eljárás tárgyát. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján.
- [13] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az ÁNTSZ az Eütv.-ben garantált tájékoztatási kötelezettséget elmulasztotta. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ÁNTSZ gyakorlatának vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a tekintetben az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja alapján visszautasította.
- [14] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság formai feltételeinek, az Alkotmánybíróság a befogadhatóságnak törvényben előírt tartalmi feltételeit (Abtv. 26–27. §, 29–31. §) nem vizsgálta.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető
előadó alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1509/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2014. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés alapján – *Dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 36. § (2) bekezdés e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 2.K.26.938/2013. számú ügyben való alkalmazásának a kizárására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte 2.K.26.938/2013. szám alatt folyamatban lévő per tárgyalását felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. A bíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 36. § (2) bekezdés e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 2.K.26.938/2013. számú ügyben való alkalmazásának a kizárását kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítvány alapjául szolgáló közigazgatási ügy lényegét a bíróság az alábbiak szerint összegezte. A pénzbeli szociális ellátás tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított per felperese a Szoc. tv. 33. §-a alapján 2010. december 31. napjától aktív korúak ellátására volt jogosult, mivel kereső tevékenységet nem tudott folytatni. Az illetékes jegyző a Szoc. tv. 25. § (4) bekezdés b) pontja alapján az említett ellátás jogosultsági feltételeit felülvizsgálta és határozatával 2012. május 31. napjával megszüntette felperes aktív korúak ellátására, ezen belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságát. A jegyző határozata jogalapjaként a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés e) pontját jelölte meg. A bíróság indítványában a Szoc. tv. fenti rendelkezését azért tekintette ellentétesnek az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésével, mert az nem teszi lehetővé a szociális hatáskört gyakorló szerv számára azt, hogy az említett szociális ellátás évenkénti felülvizsgálata során az ellátásban részesülő személy önhibáját (annak hiányát, illetve meglétét) megvizsgálja. Az indítványozó kifejtette, hogy a Szoc. tv. 33. §-a a foglalkoztatást helyettesítő támogatás jogosultsági feltételeit eleve úgy határozza meg, hogy azok, akik az említett törvényi feltételeknek megfelelnek, olyan személyeknek tekinthetők, akik önhibájukon kívül nem tudnak kereső tevékenységet folytatni. A bíróság szerint ez a szabályozás összhangban áll az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal. Az indítványozó álláspontja szerint az alaptörvény-ellenességet az okozza, hogy a szociális hatáskört gyakorló szerv a támogatási jogosultság évenkénti felülvizsgálata során nem azt vizsgálja, hogy a Szoc. tv. 25. § (4) bekezdés d) pontjában foglalt jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak-e, hanem a támadott törvényi rendelkezés alapján azt, hogy a felülvizsgálat időpontját megelőző egy évben a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt feltételek teljesülnek-e. Ennek következtében annak a személynek, aki a foglalkoztatást helyettesítő támogatás megállapításához szükséges törvényi feltételekkel rendelkezik és részére meg is állapították ezt a támogatást, 12 hónap elteltével megszüntethetik a támogatását, amennyiben önhibáján kívül nem tud a támadott törvényi rendelkezésben foglalt feltételek közül legalább egy feltételt teljesíteni. A Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés e) pontjának gyakorlati alkalmazása az indítványozó szerint azt eredményezi, hogy az, aki számára az önkormányzat a korlátozott mértékben rendelkezésre álló közfoglalkoztatást legalább évi 30 napban nem tudja biztosítani, önhibáján kívül elveszti a támogatást. Az indítványozó szerint önhibáján kívül elveszitheti a támogatást az is, aki a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés e) pontjában foglaltakat azért nem tudja teljesíteni, mert nem talált munkahelyet és munkaerő-piaci programban vagy képzésben történő részvételre sem lett besorolva.
- [2] 2. Az Abtv. 25. §-ában foglalt törvényi rendelkezés és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az egyedi normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés csak az indítvánnyal támadott jogszabály alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányulhat; bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás megállapítását nem indítványozhatja. {Lásd legutóbb: 3135/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [19]–[20]}. Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1-je óta – nincs jogszabályi lehetőség. {Lásd: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján azt állapította meg, hogy a bírói kezdeményezés nem a támadott törvényi szabályozás tartalmi alaptörvény-ellenességét állította, hanem azt kifogásolta, hogy a törvényalkotó a foglalkoztatást helyettesítő támogatás évenkénti felülvizsgálatánál a szociális hatáskört gyakorló szerv számára törvényi feltételként nem írta elő az önhiba megvizsgálását. Az indítványban foglalt indokolás szerint ez a szabályozási hiány vezet arra, hogy a szociális hatáskört gyakorló szerv az említett támogatás éves felülvizsgálata során a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdésének e) pontjában szabályozott törvényi feltételek vizsgálatánál a támogatásban részesülő személy oldalán az önhiba fennálltát vagy annak hiányát nem vizsgálhatja. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést

az indítványozó jogosultságának hiánya miatt, az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította. A bírói kezdeményezés elbírálása során – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az Alkotmánybíróság az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése szerint – az Alkotmánybíróság tanácsa járt el.

- [3] 3. Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben a bírói kezdeményezés visszautasítása mellett az alábbiakat jegyzi meg. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének első mondata értelmében az állam törekszik arra, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének második mondata alapján anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Az Alaptörvény XIX. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy az állam a szociális biztonságot – a XIX. cikk (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében – a szociális intézmények és intézkedések rendszerével teremti meg. A szociális intézményrendszer és az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdés második mondatában foglalt támogatások kialakítása és szabályozása a jogalkotó feladata, melynek során – az Alaptörvény keretei között – széles körű mérlegelés illeti meg. Az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ide értve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) – az Alaptörvény keretei között – a jogalkotó szabadon alakíthatja. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le az állam számára egy konkrét támogatási forma konkrét részletszabályának a megalkotására vonatkozó kötelezettség.
- [4] Az adott támogatást szabályozó jogszabály szabályozásának az egészéből kiragadott egyetlen szabályozási elemből, vagy állított szabályozási hiányosságból önmagában még nem ítéltethető meg az, hogy az állam eleget tett-e az Alaptörvény XIX. cikk (2) bekezdésében foglalt kötelezettségének.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [5] Tekintettel arra, hogy a jelen indítvány lényegét tekintve megegyezik a 3230/2013. (XII. 21.) AB végzésben elbírált indítvánnyal, az ahhoz fűzött különvéleményemben foglalt indokokkal nem értek egyet a jelen visszautasító végzéssel sem.

Budapest, 2014. január 27.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1388/2013.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető
HU ISSN 2062–9273